

Multifunctionele landbouw en de fiscus

'Dat regelt mijn boekhouder'

Colofon

Uitgave van Taskforce Multifunctionele Landbouw

www.multifunctionelelandbouw.nl

Tekst

Maria van Boxtel en Helmer Wieringa, Land & Co

Tekstcontrole

Paul te Koppele en Edwin Sloot, GIBO Groep, met medewerking van Jan Breembroek, Wilko Mensink, GIBO groep en Mohamed Benayed, hogeschool InHolland en GIBO Groep.

Eindredactie

Miranda Koffijberg, Taskforce Multifunctionele Landbouw

Vormgeving

Z in beeld - grafisch ontwerp

Fotografie

Dick Boschloo, Fred van Welie en beeldbank Taskforce Multifunctionele Landbouw

November 2011

Disclaimer: Deze brochure is opgesteld op basis van actuele wet- en regelgeving. De brochure is niet volledig en uitputtend. Het geeft ondernemers in de multifunctionele landbouw een handreiking hoe om te gaan fiscale aspecten van het multifunctionele landbouwbedrijf. De informatie is met zorg samengesteld. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De opstellers, de Taskforce Multifunctionele Landbouw, Land & Co en GIBO, aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden of onjuist gebruik van de geboden informatie.

Inhoudsopgave

'Dat regelt mijn boekhouder'	3
Basisprincipes belasting	4
Aftrekposten: gebruik ze slim	6
Veranderingen in vermogen	8
BTW: alleen de landbouw kan kiezen	10
Eerst uw plan, dan de fiscus	14

'Dat regelt mijn boekhouder'

Op uw bedrijf heeft u naast de landbouw ook inkomsten uit recreatie, educatie, boerderijverkoop, zorg, kinderopvang of natuurbeheer. Voor zo'n multifunctioneel bedrijf laat u de administratie en de fiscale zaken afhandelen door uw boekhouder of accountant. Slim, want u en uw gezin hebben tenslotte al genoeg te doen! Kortom: 'dat regelt mijn boekhouder'.

Als ondernemer is het wel verstandig de fiscale aspecten van deze multifunctionele inkomsten zelf te overzien. Uw bedrijfskeuzes hebben tenslotte altijd fiscale gevolgen. Nederland kent een belastingstelsel dat goed rekening houdt met de voortzetting van familiebedrijven, zoals landbouwbedrijven. Voor landbouwbedrijven kent de Nederlandse belasting bovendien uitzonderingen, om een goede voedselvoorziening te waarborgen. Voorbeelden van deze uitzonderingen zijn de landbouwregeling voor BTW en de landbouwwijziging voor de waardeveranderingen van agrarische grond.

Fiscale regels die expliciet voor de landbouw gelden, zijn niet zomaar van toepassing op een tweede, niet-agrarische tak. De multifunctionele, tweede tak kan

betekenen dat de fiscale benadering van uw onderneming verandert. Het kan gevolgen hebben voor de toepassing van de landbouwwijziging over de waardeverandering van uw gronden. Ook kan het gevolgen hebben voor uw BTW-strategie. De BTW is namelijk opmerkelijk: voor uw landbouwbedrijf mag u kiezen of u wel of geen gebruik maakt van de landbouwregeling, en daarmee of u dus BTW afdraagt of niet. Voor bijna alle tweede, niet-agrarische takken kunt u niet zelf kiezen. Hier bepaalt de wetgever of u belaste prestaties of vrijgestelde prestaties verricht voor de BTW, en welk BTW-tarief u moet gebruiken. Dat heeft onder andere gevolgen voor het wel of niet kunnen terugvragen van de BTW op uw investeringen. Het is daarom verstandig bij grote veranderingen met uw accountant samen de fiscale aspecten kritisch te beoordelen.

Deze brochure geeft u informatie en tips over de fiscale aspecten van de multifunctionele landbouw. De informatie is niet specifiek gericht op de belasting in de primaire landbouw, maar gaat over uw verbreding in zorg, recreatie, kinderopvang, educatie en verkoop van producten en natuurbeheer. De brochure biedt u een overzicht van de fiscale aspecten, die u kunt gebruiken bij het gesprek met uw boekhouder of accountant. Voor meer informatie vindt u per onderwerp steeds een doorverwijzing. In de brochure vindt u geen fiscaal advies over wat het meest geschikt is voor uw eigen bedrijf. Voor elk bedrijf is namelijk maatwerk nodig.

Basisprincipes belasting

Boeren en tuinders met activiteiten zoals zorg, natuurbeheer of recreatie zijn niet anders dan andere ondernemers in Nederland. Als multifunctionele landbouwer kunt u gebruik maken van alle fiscale mogelijkheden, mits u aan de voorwaarden voldoet. De belangrijkste vormen van belasting voor bedrijven zijn die op inkomen of winst: inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting en daarnaast de belasting op de toegevoegde waarde op uw omzet (omzetbelasting of BTW). Naast onderstaande belastingen is voor u als multifunctionele boer of tuinder ook de loon-

belasting over het loon aan uw werknemers belangrijk. Deze belasting stelt extra eisen aan uw administratie.

Uitzonderingen voor de landbouw: landbouwvrijstelling en landbouwregeling

Voor de landbouw kent de belastingwetgeving wel uitzonderingen: de landbouwvrijstelling en de landbouwregeling. De **landbouwvrijstelling** is een vrijstelling voor de inkomstenbelasting. De landbouwvrijstelling zorgt dat de waardeverandering van landbouwgrond niet wordt belast, bijvoorbeeld bij verkoop als land-

bouwgrond aan een andere boer of tuinder. De waardeverandering is wel belast wanneer de waardeverandering is ontstaan in de uitoefening van uw bedrijf, bijvoorbeeld door drainage, ontginning of ruilverkaveling. En de waardeverandering is ook belast als de stijging is ontstaan doordat de gronden een andere bestemming krijgen, zoals bijvoorbeeld een partycentrum in plaats van een landbouwbedrijf. Zie voor meer informatie bladzijde 8 over verandering in vermogen.

De **landbouwregeling** is een regeling voor de omzetbelasting (BTW). De landbouwregeling maakt het mogelijk dat u zelf kiest of u voor uw landbouwactiviteiten bent BTW-vrijgesteld of met BTW-belast. Zie voor meer informatie bladzijde 10 over BTW.

Multifunctioneel: fiscale eenheid

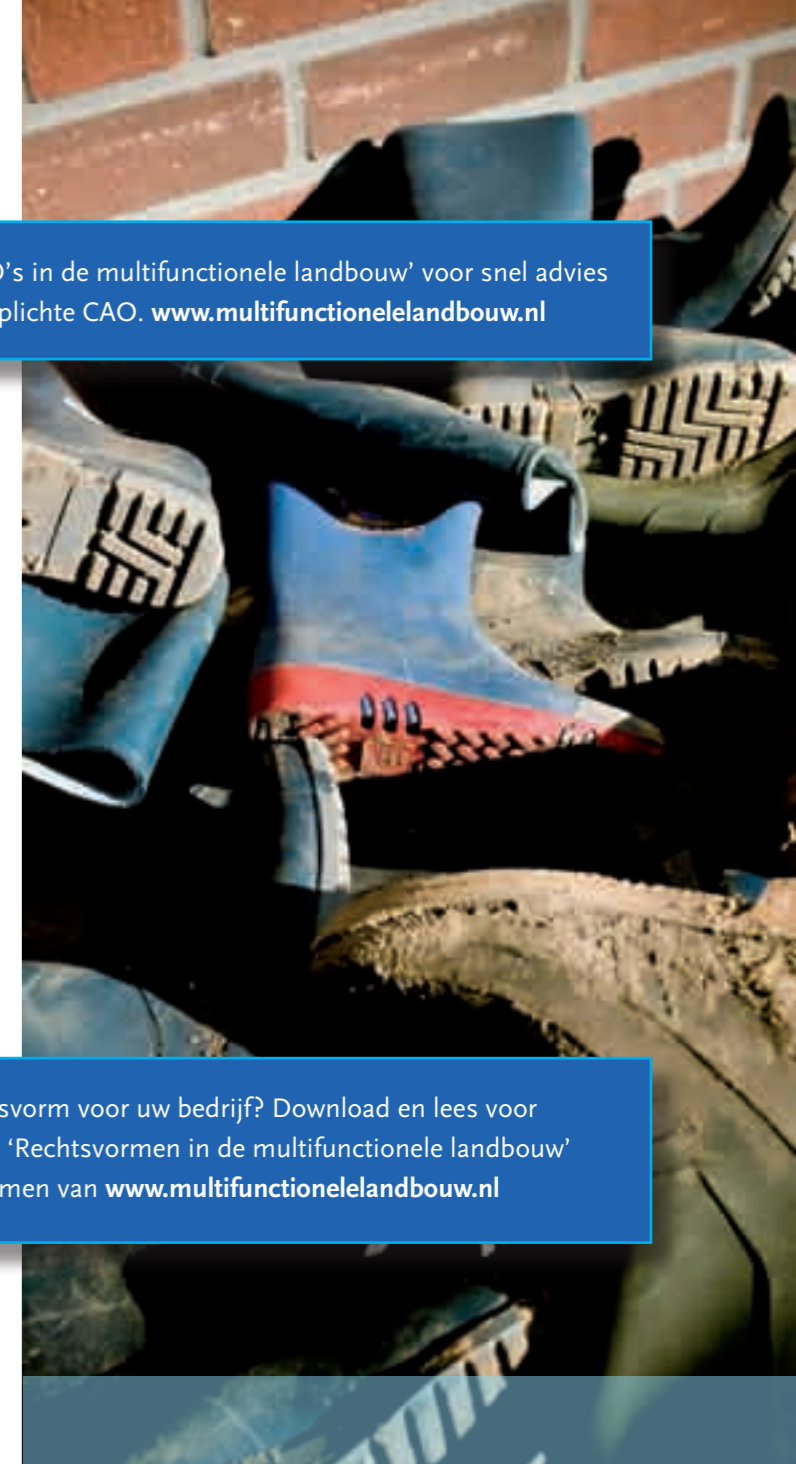
Een multifunctioneel bedrijf is uniek omdat de landbouw verbonden is met uw andere activiteiten. De kleintjes in de kinderopvang mogen de kalfjes voeren. Toeristen op uw boerderijcamping waarderen het landschap. En cliënten in de zorg doen nuttig en zinvol werk in het seizoensritme van de boerderij. Juist die samenhang maakt dat u iets bijzonders te bieden heeft. U presenteert uw bedrijf naar buiten als één geheel. En in uw dagelijkse werk zijn alle activiteiten in elkaar gevlochten. Houd waar mogelijk ook fiscaal uw bedrijf als één eenheid om optimaal gebruik te blijven maken van speciale regelingen die gelden voor landbouw of natuurbeheer. Want als investeringen, werkzaamheden en inkomsten van een tweede tak sterk verweven zijn met de landbouwtak, is het voor de belastingheffing logisch dat beide activiteiten

als één onderneming worden beschouwd. Uw landbouwactiviteiten en uw multifunctionele activiteiten 'hebben elkaar nodig'. Hoe meer de tweede tak los komt te staan, des te groter is de kans dat de takken niet meer in één onderneming zijn onder te brengen. In sommige situaties kan het juist wel handig zijn om uw bedrijf fiscaal uit elkaar te halen in meerdere ondernemingen. Dit is maatwerk, overleg een fiscale splitsing van uw activiteiten altijd met uw accountant.

Soort belasting	Bij wie heft de fiscus deze belasting?	Waarover heft de fiscus deze belasting?
Inkomstenbelasting (IB)	Natuurlijke personen: mensen met eigen onderneming, in de vorm van een eenmanszaak, maatschap, CV of VOF	Inkomen , of preciezer belastbare inkomens uit werk en woning, aanmerkelijk belang en sparen en beleggen
Vennootschapsbelasting (VPB)	Lichaam: rechtspersonen die een onderneming uitoefenen, bijvoorbeeld een BV, een stichting of een NV	Winst , of preciezer het belastbaar bedrag of belastbare winst
Omzetbelasting (OB)	BTW-ondernemer	Toegevoegde waarde op goederen en diensten , oftewel vergoeding

TIP Download de brochure 'CAO's in de multifunctionele landbouw' voor snel advies en correct gebruik van de vaak verplichte CAO. www.multifunctionelelandbouw.nl

TIP Op zoek naar de juiste rechtsvorm voor uw bedrijf? Download en lees voor concrete voorbeelden de brochure 'Rechtsvormen in de multifunctionele landbouw' over de meest geschikte rechtsvormen van www.multifunctionelelandbouw.nl

Aftrekposten: gebruik ze slim

Aftrekposten verlagen uw fiscale winst, zodat u minder inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting hoeft af te dragen. Zoals bekend: aftrekposten zijn toegankelijk voor iedere ondernemer en u kunt er lang plezier van hebben. Om voordeel te hebben van aftrekposten dient u wel winst te maken. En u krijgt een belastingbesparing, geen uitgekeerde cash. Denk bij uw investering daarom ook aan een goede planning van het benodigde geld voor de investering, uw liquiditeit. De overheid stimuleert investeringen in duurzaam-

TIP Onder de 40 jaar en bezig een agrarisch bedrijf over te nemen? Maak dan gebruik van de 'subsidie-regeling jonge landbouwers'. Jonge landbouwers kunnen bij het ministerie van EL&I subsidie aanvragen voor investeringen in grond, gebouwen, machines, verplaatsbare installaties en overige landbouwinvesteringen. Meer informatie op www.drloket.nl

heid. Daarom zijn er een paar bijzondere investeringsaftrekposten die ook interessant zijn voor u als multifunctionele boer of tuinder. Met deze duurzame aftrekposten kunt u namelijk versneld afschrijven of het afschrijvingstempo zelf bepalen.

Dit zijn **investeringsaftrekposten** zoals de EIA en MIA en de regeling voor **willekeurige afschrijvingen** VAMIL:

- **EIA of Energie Investerings Aftrek:** u kunt 41,5% van bepaalde investeringskosten in duurzaam energiegebruik aftrekken van de fiscale winst.
- **MIA of Milieu Investerings Aftrek:** u kunt tot 36 % van de investeringskosten van bepaalde milieuvriendelijke investeringen aftrekken van de fiscale winst
- **Vamil of Willekeurige afschrijving Milieu Investerings:** u kunt zelf bepalen, binnen de voorwaarden van de VAMIL, wanneer u deze milieuvriendelijke investeringskosten afschrijft. Het tempo bepaalt u zelf. Dat levert een liquiditeits- en rentevoordeel op.

Deze duurzame aftrekposten kunt u toepassen bovenop de kleinschaligheidsaftrek. Het directe financiële voordeel van bovenstaande regelingen is afhankelijk van het belastingpercentage aan inkomsten- of vennootschapsbelasting dat u zou moeten betalen. Om hiervoor in aanmerking te komen moet uw type investering voorkomen op de 'energielijst' of op de 'milieulijst' van Agentschap NL. Deze aftrekposten zijn vaker van toepassing voor het agrarische deel van uw activiteiten. Houd rekening met de aanmeldingsprocedure en de termijnen voor de aanmelding. Kijk op www.agentschapnl.nl voor de actuele lijsten en voorwaarden.

Aftrekposten voor het ontwikkelen van uw bedrijf of het opzetten van een nieuw bedrijf, zoals speuren en ontwikkelingswerk of 'innovatiebox' zijn onder bepaalde voorwaarden ook toegankelijk voor multifunctionele agrarische ondernemers. Overleg met uw accountant of uw activiteit in aanmerking komt.

Om gebruik te maken van deze aftrekposten, is het van belang dat de belastingdienst u ook voor de inkomsten- of vennootschapsbelasting ziet als ondernemer. Als multifunctionele boer of tuinder heeft u al een landbouwbedrijf en verbreedt alleen uw activiteiten als ondernemer, dus is dit vaak geen probleem. Laat u een startende ondernemer zelfstandig een tak op uw bedrijf opstarten, bijvoorbeeld uw dochter als zorgondernemer? Overleg dan met uw accountant over de optimale bedrijfsvorm.

TIP Subsidie kan een goede mogelijkheid zijn om een gedeelte van uw investeringen te laten financieren, vooral als u samenwerkt of een maatschappelijke bijdrage levert met uw plan. Subsidie is maatschappelijk geld, dat goed besteed moet worden. Realiseert u zich dat hier veel verantwoording en administratie bij komt kijken. Bovendien heeft subsidie als bijkomend effect dat uw kosten en/of afschrijvingen lager worden. U realiseert dan meer fiscale winst. Hierover moet u nog belasting betalen. Het grote voordeel voor u is natuurlijk dat u een flink bedrag kunt krijgen op het moment dat u ook daadwerkelijk investeert. Overleg met de subsidie-adviseur van uw accountantskantoor voor welke subsidieregeling u in aanmerking komt.

Verandering in vermogen

Als agrarische ondernemer heeft u vaak veel vermogen in grond en gebouwen. Ons belastingstelsel maakt een uitzondering voor de landbouw en belast de waardeverandering van agrarische grond voor de boer of tuinder niet, zolang u het blijft gebruiken als landbouwgrond. Zo houdt ons belastingstelsel rekening met de voortzetting van familiebedrijven.

Deze uitzondering heet de landbouwvrijstelling. Met de landbouwvrijstelling is het mogelijk om zonder belastingheffing grond te verkopen aan een andere ondernemer met een agrarisch bedrijf.

Landbouwvrijstelling: alleen voor de landbouw

De landbouwvrijstelling zorgt dat de waardeverandering van landbouwgrond niet wordt belast, bijvoorbeeld bij verkoop als landbouwgrond aan een andere boer of tuinder. De waardeverandering van agrarische grond is wel belast wanneer de waardeverandering is ontstaan in de uitoefening van uw bedrijf, bijvoorbeeld door drainage, ontginning of ruilverkaveling. De waardeverandering is ook belast als de stijging is ontstaan doordat de gronden een niet-agrarische bestemming of niet-agrarisch gebruik krijgen, zoals bijvoorbeeld een partycentrum in plaats van een landbouwbedrijf.

Let op: met deze andere bestemming bedoelt de fiscus ‘ander gebruik’ onder de belastingwetgeving. Dit is niet hetzelfde als een andere bestemming die de gemeente u kan toekennen onder het bestemmingsplan. Realiseer u dat elke wet zijn eigen definities kent voor woorden die in ons gewone spraakgebruik hetzelfde zijn: bestemming voor de gemeente is iets anders dan bestemming voor de belastingdienst. De fiscus beoordeelt zelfstandig, uiteraard vaak in gesprek met u en uw accountant, of voor u ander gebruik en dus een andere fiscale bestemming geldt.

Bouwt of gebruikt u gebouwen voor uw multifunctionele takken, zoals voor de zorg of recreatie? Dan kan het zijn dat de landbouwvrijstelling niet meer geldt voor de ondergrond onder dat gebouw. Houd dan rekening met een mogelijk fiscaal belaste waardeverandering van uw grond en zorg voor een voldoende reservering om de belasting te kunnen voldoen. De fiscus is terecht alert als u gronden gebruikt voor niet-landbouw activiteiten. Bij het afsplitsen van een multifunctionele tak in een aparte onderneming kan dit leiden tot belastingheffing.

TIP Heeft u uitgebreide investeringsplannen? Bijvoorbeeld herontwikkeling van uw gronden tot een nieuw agrarisch recreatiebedrijf? Bij dit soort ingewikkelde investeringen maakt de fiscus graag vooraf duidelijke afspraken met u over hoe dit fiscaal doorwerkt. Zo'n vooroverleg met de fiscus is dan zeer aan te bevelen. Bijvoorbeeld op het gebied van de waardeveranderingen van de agrarische grond en de herinvesteringen.

Zolang er sprake is van één onderneming met twee takken zal er nog geen directe belastingheffing plaatsvinden. Dat de takken ‘elkaar nodig hebben’ voor een optimale bedrijfsvoering maakt uw verhaal dus sterker. Bijvoorbeeld: de kinderen op uw agrarische kinderopvang spelen en ‘werken mee’ op de boerderij, en juist vanwege die boerderij kiezen hun ouders voor u.

Herinvesteren en uitstel belastingheffing

U kent de regelingen om bedrijfsmiddelen te verkopen en de boekwinsten in nieuwe bedrijfsmiddelen te investeren? Dat kan goed met de herinvesteringsreserve (HIR). Deze regeling is bedoeld om directe belastingheffing te voorkomen en zo de continuïteit van uw bedrijf goed mogelijk te maken.

De HIR werkt als volgt: de belastingheffing over een boekwinst bij verkoop een bedrijfsmiddel, kan de investering in een vervangend of een ander bedrijfsmiddel onmogelijk maken of beperken. De belastingwet houdt hiermee goed rekening door middel van de herinvesteringsreserve. Als de boekwinst in een HIR wordt ondergebracht, blijft directe belastingheffing achterwege. Koopt u een ander bedrijfsmiddel terug?

Dan wordt de HIR op het investeringsbedrag afgeboekt. Hierdoor krijgt het nieuwe bedrijfsmiddel een lagere boekwaarde. Dit beïnvloedt ook de afschrijving op het nieuwe bedrijfsmiddel.

Wilt u deze regeling inzetten voor een niet-agrarische tak? Dan gelden er voorwaarden voor de HIR:

In principe moet u voor (verkochte) bedrijfsmiddelen die een levensduur hebben van meer dan tien jaar herinvesteren in eenzelfde soort bedrijfsmiddel. Verkoopt u bijvoorbeeld een stal, dan moet u herinvesteren in een stal. U mag altijd herinvesteren in bedrijfsmiddelen die u sneller dan in tien jaar afschrijft. Dat kan zonder de eis van ‘eenzelfde soort bedrijfsmiddel’.

Maar wat als u een deel van het melkquotum verkoopt en later wilt investeren in de inventaris bij uw kinderopvang? Er kan dan soms discussie ontstaan of dit ‘eenzelfde soort bedrijfsmiddel’ is. Uit jurisprudentie blijkt dan: als uw tweede tak onderdeel uitmaakt van de agrarische onderneming, kunt u onder voorwaarden de HIR die is gevormd bij verkoop van een bedrijfsmiddel in de ene tak, gebruiken op een herinvestering

in de andere tak. Dus: u heeft bijvoorbeeld melkquotum en al jaren een kleine kinderopvang, u verkoopt een deel van het melkquotum en herinvesteert in de inventaris van uw agrarische kinderopvang.

Ook bij staking van een bedrijf of bedrijfstak zijn er mogelijkheden om te reserveren. Deze reserve kan worden afgeboekt op de investeringen in een nieuwe onderneming. In de nieuwe onderneming moet u binnen twaalf maanden investeren. Overleg over de precieze voorwaarden met uw accountant.

Let op: Bij pacht heeft u voor niet-landbouw activiteiten toestemming van de verpachter nodig. De pachtovereenkomst gaat immers alleen over agrarisch gebruik. Investeert u zonder toestemming in bijvoorbeeld recreatie? Niet-agrarische activiteiten kunnen aanleiding zijn tot ontbinding van uw pachtovereenkomst.

BTW: alleen de landbouw kan kiezen

BTW staat voor Belasting Toegevoegde Waarde (of omzetbelasting). De naam zegt het al: er wordt een heffing gelegd op de vergoeding dan wel omzet op goederen en diensten. Als ondernemer int u die omzetbelasting door dit uw klant in rekening te brengen. De omzetbelasting die u betaalde bij inkoop voor de goederen en diensten, mag u hiervan aftrekken. Als het saldo positief is moet u BTW afdragen, als het saldo negatief is, ontvangt u de BTW terug van de fiscus. Dat noemen we verrekenen. Zo wordt in een hele keten de heffing steeds verrekend en betaalt uiteindelijk slechts de eindgebruiker (de laatste klant) de feitelijke belasting. Bij de BTW int u eigenlijk belasting namens het rijk, het zijn geen kosten.

Uw landbouwbedrijf valt automatisch in de landbouwregeling. Maakt u gebruik van de landbouwregeling, dan mag u geen BTW in rekening brengen bij uw klanten. U kunt het BTW-deel van uw inkoop en investeringen dan niet verrekenen en daarmee terug ontvangen van de fiscus. U kunt er zelf voor kiezen om met uw landbouwbedrijf de 'BTW in te gaan'. Hiervoor dient u een verzoek in bij de belastingdienst. U bent wel 5 jaar gebonden aan uw keuze.

Kiest u voor BTW-belaste ondernemerschap, dan wordt u behandeld als normale BTW-ondernemer.

Let op: landbouw is de enige activiteit waarvoor u kunt kiezen voor 'BTW innen en afdragen'. Landbouw is hiermee een uitzondering op de regel. Alle andere activiteiten, van zorg tot recreatie, en van verkoop van producten tot educatie, kennen geen keuze. Deze activiteiten zijn verplicht vrijgesteld of verplicht belast met BTW.

Voor de **omzetbelasting of BTW** kijkt de belastingdienst niet naar het bedrijf als geheel, maar naar de **activiteiten binnen uw bedrijf**. Een activiteit is vrijgesteld van BTW of niet.

Het is uw eigen verantwoordelijkheid als ondernemer om het juiste BTW-tarief voor een activiteit of een prestatie in rekening te brengen. Het in rekening brengen van onjuiste tarieven kan leiden tot naheffingen, waarbij u BTW moet nabetalen aan de fiscus. Zo'n naheffing kunt u ook krijgen als u 6% BTW in rekening brengt waar het 19% had moeten zijn.

TIP Start u met een nieuwe tak naast uw landbouwbedrijf? Op basis van overleg met de belastingdeskundige van uw accountantskantoor of de belastinginspecteur richt u uw bedrijfsadministratie optimaal in.

BTW: vaste tarieven per activiteit

BTW kent vastgestelde tariefspercentages: in Nederland 6%, 19% en het nul-tarief. Dit nul-tarief komt voor bij export. Voor elk soort goederen en voor elke activiteit is het BTW-percentage dat u int en afdraagt door de overheid vastgelegd. U vindt de BTW-tarieven per activiteit op www.belastingdienst.nl/zakelijk bij 'omzet, BTW en winst'.

De hoofdregel in de omzetbelasting is dat zorg, kinderopvang, onderwijs, en natuurbeheer zijn vrijgesteld en dat recreatie, productverkoop en activiteiten zoals kookworkshops of poldersport belast zijn met BTW. U kunt hierin niet kiezen. Vaak gelden duidelijke voorwaarden als een activiteit is vrijgesteld. Bijvoorbeeld: kinderopvang is vrijgesteld van BTW als deze voldoet aan de eisen in de Wet Kinderopvang en is geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang.

Verhuur gebouw "Ik verhuur op woensdagmiddag en zaterdag een gedeelte van mijn schuur aan de plaatselijke zorginstelling. Hoe zit dat met de BTW?"

Verhuur van gebouwen is in principe vrijgesteld van BTW. Op uw verzoek kunt u kiezen voor BTW-belaste verhuur, dat heet 'opteren' voor BTW-belaste verhuur. Een belangrijke voorwaarde bij is dan wel dat de huurder voor 90% BTW-belaste prestaties levert: de activiteiten van uw huurder moeten dus in hoofdzaak BTW-belast zijn. Kiezen of opteren voor BTW-belaste verhuur kan voor u aantrekkelijk zijn. Bijvoorbeeld als u een nieuw gebouw verhuurt, want u kunt dan de BTW op uw investering verrekenen: terugvragen dan wel behouden.

Voldoet u niet aan deze voorwaarden, dan bent u BTW-plichtig. Daarnaast: boerderij-educatie valt niet onder de onderwijsvrijstelling en is belast met 19% BTW.

De voorwaarden voor vrijstelling en de tarieven per activiteit kunnen veranderen in de tijd. Dit is bijvoorbeeld per 1 januari 2002 bij de zorgboerderijen gebeurd: zij zijn sindsdien vrijgesteld van BTW voor dagopvang en -besteding of arbeidstraining. Overleg met uw accountant voor de meest recente informatie.

Weinig BTW?

Gebruik de 'kleine ondernemersregeling'

U gebruikt de landbouwregeling voor uw landbouw activiteiten? Dan bepalen de BTW-plichtige nevenactiviteiten, zoals uw educatie- of recreatietak, of u daadwerkelijk de BTW moet afdragen aan de belastingdienst. Zou u maar weinig BTW hoeven af te dragen? Dan valt u wellicht onder de 'kleine ondernemersregeling'. De grens ligt in 2011 bij € 1.345 aan af te dragen BTW. Als u niet meer BTW hoeft te betalen dan dit bedrag, hoeft u het in het geheel niet af te dragen. Als u meer dan € 1.345 maar minder dan € 1.883 aan BTW dient af te dragen, hoeft u slechts een gedeelte van de BTW af te dragen en hebt u recht op een korting. Als u onder de kleine ondernemersregeling valt, moet u wel gewoon BTW in rekening brengen aan uw klanten.

Gemengd gebruik: duidelijke administratie

Bij multifunctionele ondernemers kan het volgende gelden: u koopt in en gebruikt spullen en diensten voor zowel beide takken, zowel de vrijgestelde als voor de BTW-plichtige tak. Dat vereist een duidelijke administratie, overleg dit met uw boekhouder. Maakt u ook kosten voor goederen of diensten die u zowel gebruikt bij activiteiten die zijn vrijgesteld van BTW als voor activiteiten die BTW-plichtig zijn? Bijvoorbeeld een gebouw dat u door de week gebruikt voor de dagopvang van uw zorgvragers (vrijgesteld) en in het weekend voor recreatie (19% BTW)? Voor de BTW-plichtige activiteit, de recreatie in dit voorbeeld, kunt u de BTW over de ingekochte goederen en diensten terugkrijgen van de belastingdienst. Bij vrijgestelde activiteiten, zoals de zorg, is het niet mogelijk BTW op inkopen af te trekken. Bij gemengd BTW-gebruik moet u goed en met gezond verstand administreren. Een redelijke manier is bijvoorbeeld uw BTW-vooraftrek terugvragen op basis van het aantal uren per activiteit. Of op basis van de omzet van elke activiteit of tak. U kunt hierover voordat u de activiteit start afspraken maken met de belastinginspecteur. Zie het rekenvoorbeeld hiernaast.

TIP Fiscale ontwikkelingen gaan snel: elk jaar verandert er wel iets. Wil de overheid bijvoorbeeld de economie in de bouw stimuleren, dan verandert de wetgever het BTW-tarief voor de verbouw van woningen tijdelijk van 19% naar 6%. Realiseer u dat wijzigingen in de belastingwetten of -uitvoering fiscale gevolgen kunnen hebben voor uw bedrijfsvoering.

Gemengd gebruik gebouw *“Vorig jaar liet ik een gebouw neerzetten voor recreatie en zorg. De bouw kostte € 119 000 inclusief € 19 000 BTW. Ik gebruik het gebouw voor 20% van de uren voor verhuur als groepsaccommodatie, en voor zo'n 80% voor de kinderopvang. Hoe zit het met de BTW?”*

Verhuur van een groepsaccommodatie voor recreatie is een belaste prestatie (19% BTW). De kinderopvang van uw vrouw is geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang en voldoet aan de eisen van de Wet Kinderopvang, en is daarmee een vrijgestelde prestatie. U kunt in dit geval voor de groepsaccommodatie 20% van € 19.000 euro BTW aftrekken als voorbelasting; u kunt dus maximaal € 3.800 BTW terugvorderen. Als de verhouding tussen belast en onbelast gebruik veranderd is, kan dit gevolgen hebben voor de BTW op het gebouw. Zie ook het voorbeeld hiernaast.

Veranderen van activiteit: BTW herzien

Investeert u in onroerend goed? Als u het gebouw gebruikt voor belaste prestaties, zoals recreatie, dan kunt u de BTW op uw investering in het gebouw terugvorderen van de fiscus. Gebruikt u het gebouw voor onbelaste prestaties, zoals zorg, dan kunt u geen BTW terugvorderen. Gebruikt u het gemengd, dan is de BTW naar rato van het gebruik deels terug te vragen.

Maar wat als u het gebruik na een paar jaar verandert? Bijvoorbeeld eerst voor de zorg, en dan na vier jaar voor de boerderij-educatie? Dan moet u de BTW herzien. De omzetbelasting kent voor onroerende zaken een herzieningsperiode van 10 jaar. Dat betekent dat vanaf het gebruik van de goederen of het gebouw tot negen boekjaren verder, u als ondernemer zelf moet beoordelen of de BTW-situatie nog terecht is. Klopt de totale teruggevorderde BTW nog? Of mag u nog extra BTW terugvragen? Voor roerende zaken (bijvoorbeeld machines) geldt een herzieningstermijn voor de BTW van 5 jaar. Zie het rekenvoorbeeld hiernaast.

TIP Heeft u veel natuur op uw bedrijf, opvolgings- of uitbreidingsplannen en minstens vijf hectare land? Overweeg bij omzetten naar natuurgrond een deel van het land te laten rangschikken als NSW landgoed (Natuurschoonwet). Dat geeft fiscale voordelen, onder meer bij overdracht. De precieze voorwaarden leest u op www.belastingdienst.nl, zoek op 'natuurschoonwet'.

Veranderend gebruik gebouw *“Ik heb een gebouw voor ontvangst van gasten vijf jaar geleden gebouwd voor een ton plus BTW: € 119.000 inclusief € 19.000 BTW. Ik heb de € 19.000 BTW als voorbelasting afgetrokken. Nu wil ik in hetzelfde gebouw zorg gaan verlenen aan ouderen. Voor de komende zes jaar heb ik een goed contract met een zorginstelling en dat geeft beter rendement. Ik stop dan met losse recreatie en ontvangst van gasten. Hoe zit dat met de BTW?”*

Recreatie is een met BTW-belaste activiteit, zorg is vrijgesteld. De wijziging van uw activiteit valt binnen de herzieningsperiode van tien jaar voor de BTW op uw investering. U zult de BTW moeten herzien. Dit jaar (jaar vijf) en de komende jaren zal telkens iedere jaar 1/10 van 19 000 euro BTW moeten worden herzien. In totaal zult u 5/10 van de BTW moeten terugbetalen aan de fiscus. In de omgekeerde situatie zou u vijf keer 10% van de BTW van de fiscus terugontvangen.

Eerst uw plan, dan de fiscus

Veel veranderingen op een multifunctionele boerderij hebben fiscale gevolgen. Toch is het belangrijk dat u eerst beslist wat u wilt doen en hoe u uw bedrijf wilt veranderen. Overleg ook eerst met uw accountant op de hoofdlijnen, stuur niet op de details. Pas daarna kunt u de fiscale gevolgen overzien en kiezen. Dan komt u uit bij het maatwerk dat uw speciale plan nodig heeft. Bij de volgende veranderingen in uw activiteiten moet u rekening houden met de fiscale gevolgen:

1	U voert verbrede activiteiten uit op uw landbouwbedrijf, zonder te investeren in grond en gebouwen. De activiteiten hangen samen met uw landbouwbedrijf:	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseer uw administratie slim op kostentoerekening per tak en op de verschillen in BTW-tarieven
2	U voert verbrede activiteiten uit op uw landbouwbedrijf, waarbij u investeert in grond en gebouwen. De activiteiten hangen samen met uw landbouwbedrijf:	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseer uw administratie slim op kostentoerekening per tak en op de verschillen in BTW-tarieven. Beoordeel voor de inkomstenbelasting de te hanteren ondernemingsvorm • Beoordeel of extra aftrekposten ook van toepassing zijn op uw investering • Herinvesteringsreserves vormen voor herinvesteringen tussen de takken blijft onder voorwaarden mogelijk • De landbouwvrijstelling voor de waardevermeerdering van grond is vanaf het moment van opstart nieuwe activiteiten niet altijd meer van toepassing op verdere waardevermeerderingen op de grond van de nieuwe tak
3	U voert verbrede activiteiten uit op uw landbouwbedrijf, waarbij u investeert in grond en gebouwen. De activiteiten staan los van uw landbouwbedrijf:	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseer uw administratie slim op kostentoerekening per tak en op de verschillen in BTW-tarieven. Beoordeel voor de inkomstenbelasting de te hanteren ondernemingsvorm • Beoordeel of extra aftrekposten ook van toepassing zijn op uw investering • De landbouwvrijstelling voor de waardevermeerdering van grond is slechts voor uw landbouw tak van toepassing. Houd rekening met een afrekening met de fiscus over de waardevermeerdering van de grond voor uw andere activiteiten
4	U heeft complexe investeringsplannen, bijvoorbeeld om met de bouw van een landhuis op uw nieuwe landgoed uw investeringen in landbouw en verbrede takken mogelijk te maken?	<ul style="list-style-type: none"> • Voer samen met uw accountant vooroverleg met de fiscus en maak afspraken over de waardevermeerderingen en heffingen plus herinvesteringen.

Overleg bij veranderingen in uw bedrijfsvoering met uw accountant wat de fiscale gevolgen zijn. Meer informatie kunt u ook vinden op www.belastingdienst.nl en www.multifunctionelelandbouw.nl

TIP Uw bedrijf verandert. U startte met landbouw en zorg, nu heeft u een lunchroom als werkplek voor de cliënten. U kocht een ijsmachine voor de kinderen, inmiddels verkoopt u 1000 liter ijs per week aan lokale horeca. Houdt bij verandering van activiteiten ook rekening met de fiscale aspecten. Valt uw nieuwe activiteit nog in hetzelfde BTW-regime? Geldt de landbouwvrijstelling voor de waardevermeerdering van grond nog als u een multifunctioneel centrum bouwt? Overleg dit met uw accountant.

TIP Uniek aan een multifunctioneel landbouwbedrijf is de verbinding van de landbouw met de andere activiteiten, zoals zorg, natuur, kinderopvang of recreatie. In het dagelijkse werk en in het verhaal naar buiten van u en uw medewerkers, zijn de agrarische activiteiten vervlochten met uw andere diensten. Kortom: als bedrijf is uw multifunctionele onderneming één geheel. Achter de schermen kan het handig zijn om het bedrijf voor de belasting of juridisch uit elkaar te halen. Zo bewaakt u goed het rendement van elke tak én het plezier dat u eraan beleeft!

Multifunctionele landbouw en de fiscus

U start met agrarische kinderopvang, u biedt een leuk logeerafres op uw boerderijcamping of u verzorgt al jaren boerderijeducatie. De belastingaangifte van uw landbouwbedrijf laat u regelen door uw boekhouder of accountant. Slim. Maar als multifunctionele agrarische ondernemer is het wel verstandig de fiscale aspecten van de extra inkomsten uit uw multifunctionele takken zelf te overzien, en te weten waar u op moet letten.

In deze brochure krijgt u een overzicht van de fiscale aspecten van een multifunctioneel landbouwbedrijf. Door de praktische voorbeelden is deze brochure ook interessant voor uw boekhouder, accountant of agrarisch bedrijfsadviseur.

Taskforce Multifunctionele Landbouw

Oude Meije 20

3474 KM Zegveld

T 0172 40 77 02

I www.multifunctionelelandbouw.nl

E info@multifunctionelelandbouw.nl

